



ODA' DAN HABERLER

"12 EYLÜL VE ÇALIŞANLARIN SORUNLARI" KONULU PANEL İZMİR'DE YAPILDI

- TMMOB 31. Genel Kurulu'nda; 12 Eylül dönemini tüm sonuçlarıyla incelemek amacıyla, 10-15 Eylül 1990 tarihleri arasının "Çalışma Haftası" ilan edilmesi kararı çerçevesinde düzenlenen bir dizi etkinlik İzmir'de gerçekleştirildi.

"Ülkemizde tutarlı bir demokrasi mücadelesinin öncelikle 12 Eylül'ün mahkum edilmesinden geçtiği" şeklindeki gerekçeden hareketle düzenlenen "Çalışma Haftası" etkinliklerinden "12 Eylül ve Çalışanların Sorunları" konulu panel 15 Eylül 1990 tarihinde İzmir'de yapıldı.

TMMOB İzmir İl Koordinasyon Kurulu ve TMMOB'a bağlı meslek odalarının İzmir Şubelerince düzenlenen toplantıda, açılış konuşmalarını TMMOB Genel Başkanı Teoman Alptürk, İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Yüksel Çakmur ve çağrılı siyasi parti temsilcileri yaptılar.

12 Eylül darbeleri

İzmir Anakent Belediyesi Meclis salonunda gerçekleştirilen toplantıda konuşan İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Yüksel Çakmur- 12 Eylül darbecisi beş generalin bazı kişileri vatan haini ilan ettiğini, bu vatan haini ilan edilen kişilerin onurlarının kırıldığını ve beş generali, bu kişileri vatan haini olduklarını kanıtlamaya davet ederken "Aksi halde onursuz duruma düşülecektir" dedi. Sosyalistlerin Birlik Partisi adına konuşan İzmir Milletvekili Kemal Anadol ise "kışkırtıcı devlet ajanlarının işçi sınıfını bölüp parçaladığını" öne sürdü. Anadol, "terörün 12 Eylül öncesinde ithal edildiğini, beş generalin ise demokrasi getireceğiz diye tek adam rejimi getirdiğini" savundu.

Hesap sorma mekanizması

SODEP kurucularından araştırmacı-Tevfik Çavdar ise "bütün sorunun hesap sorma alışkanlığından kaynaklandığını belirterek, "Maalesef Türkiye'de bir hesap sorma mekanizması yok. Hiç bir şeyin hesabı sorulmadığı için 12 Eylül oldu. Her şey yapanın yanına kâr kalıyor. Ne zaman hesap sormaya başlarız, işte o zaman 12 Eylül'ler olmaz" diye konuştu.

12 Eylül'ün önce demokrasjiyi yok ettiğini belirten gazeteci-yazar Nail Güreli "Balık için su, canlılar için hava neyse, çalışan kesimler için de demokrasi öyledir. 12 Eylül faşizmi bunu çok iyi bildiği için önce demokrasiyi yok etti" dedi. 12 Eylülcülerin elinde 10 marifet ve yüzlerinde 10 kara lekenin bulunduğunu da belirten Nail Güreli, "son zamanlarda nasıl itibarlar geri verilsin diyorlarsa, biz de diyoruz. 12 Eylül ile birlikte itibarı alınan işçi sınıfının itibarı geri verilsin. 12 Eylül karnu vicdanında mahkum edilerek 12 Eylül'e reddiye çıkartmalıyız ve işçi sınıfının hak ve itibarının geri alınması için kampanya başlatmalıyız. Artık 12 Eylül'ler olmasın" diye konuştu.

Panelin son konuşmacısı olan Petrol-İş sendikası Genel Başkanı Münir Ceylan ise darbelardan en fazla etkilenenlerin işçi sınıfı olduğunu bu yüzden yine darbelere engel olacak kitlenin de işçi sınıfı olması gerektiğini savunarak, "biz bu düşünceden yola çıkarak bir yönetim kurulu kararı aldık. Darbeciler darbe yaptığı zaman işçi sınıfı olarak üretimden gelen birlik gücümüzü kullanarak üretimi durduracağız. Böylece darbeciler darbe yapmaya cesaret edemeyecek" diye konuştu.



ELEKTRİKTE ÖZELLEŞTİRME FİYASKOSU'

— TMMOB Elektrik Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi Yönetim Kurulu tarafından 29 Eylül 1990 tarihinde yapılan basın toplantısında, İstanbul'un Anadolu yakasında, elektriğin özelleştirilmesi uygulamasının otuzuncu gününde ilk sonuçlarını verdiği belirtilerek "Elektrik'te özelleştirme fiyasko ile sonuçlanmıştır" denildi.

Toplantıda, uygulamanın, elektrik kullanan halk kitlelerini, sanayicileri, elektrik mühendislerini ve eski TEK yeni AKTAŞ çalışanlarını yakından ilgilendirdiği belirtilerek özetle şöyle denildi:

— İlk otuz günde daha önce görülmemiş ölçüde elektrik kesintileri olmuş, halk karanlıkta kalmış, yöredeki sanayi kuruluşları yer yer %40'a ulaşan oranda elektrik kesintisine uğramışlardır.

— TEK'in işlettiği dönemde görev yapan 803 çalışandan 613'ü haklarının çiğnendiği gerekçesiyle

işden ayrılmışlardır.

Böylelikle Anadolu yakasında Aktaş'ın göreve başlamasının otuzuncu gününde nitelikli teknisyen ve personel sayısı %25'e düşmüştür.

— Elektrik kesintileri ile birlikte, TEK döneminde yürüyen hizmetler de önemli aksaklıklar başgöstermiştir.

örneğin, orta gerilimden enerji talep eden sanayi kuruluşlarının taleplerine cevap verilememektedir.

Bu konuda mevzuatta bulunan boşluklar sanayi kuruluşlarının hizmete girmesini geciktirmekte, yatırımları engellemektedir.

— Temel amacı "daha çok kâr" olan özel kuruluş, işletmeyi sağlıklı yürütmek için gerekli araç gerece yatırımlar yapmadığı gibi TEK'in olanaklarından yararlanma becerisini bile gösterememektedir.

— Serbest müşavir, mühendis olarak görev yapan şubemize kayıtlı 700 dolayında üyemiz, özel şirketin yeterince organize olamaması nedeniyle muhatap bulamamakta, üzerlerine aldıkları görevleri yerine getirememenin sıkıntısını yaşamaktadırlar.

30 günlük uygulama Odamızın görüşlerini doğrulayan ilk sonuçları vermiştir.

— Elektrik, doğası gereği şirketlerin rekabetine elverişli bir meta değildir. Çünkü üretildiği anda tüketilmek durumunda.

— Elektrik, üretim, iletim, dağıtım ve satış hizmetleri kanunun çıkarları bakımından tek amacı "daha çok kâr" olan özel sektöre devredilemez.

— Kötü işletmeciliğin sorumlusu olanların, "Devlet bu işi yapamıyor, özel sektör daha iyi yapacaktır." demeleri ancak kendi beceriksizliklerinin itirafıdır."

ENERJİ ve ÇEVRE SAYISI İÇİN DUYURU

Bilindiği üzere; Batı dünyasında yıllar önce gündeme gelip, şimdilerde sonuçlarının alınmaya başlandığı ÇEVRE konusu, Türkiye'de, yeni yeni ciddi boyutta sözü edilir duruma gelmiş bulunmaktadır.

Ülkemizin gündemindeki somut gereksinimden hareketle; Elektrik Mühendisleri Odası Elektrik Mühendisliği Dergisi Yayın Kurulu da, dergimizin Kasım ve Aralık aylarında yayınlanacak olan 376. ve 377. sayılarını ENERJİ ve ÇEVRE konusuna ayırmış bulunmaktadır. Hedefimiz, konu ile ilgili birlikteli ve kuruluşların görüşlerini bu sayılarımızda sergilemek olacaktır. Böylesine önemli ve güncel bir konuda siz değerli üyelerimizin de söyleyecekleri olacağına inanıyoruz. Konuya ilişkin genel çerçevemiz aşağıdaki gibidir: Elektrik enerjisinin dünyada ve Türkiye'deki tarihsel gelişimi ve mevcut durum.

Türkiye ve dünya da, çevre yönünden elektrik enerjisinin bakiş ve elektrik enerjisiyle ilgili olarak çevreci görüşün tarihsel gelişimi Türkiye ve dünya da termik ve nükleer santrallere muhalif olay örnekleri:

Türkiye ve Dünyada Çevre Kuruluşları; (Resmi, gönüllü vb.) tarihçe, mevzuat ve mevzuat boşlukları.

Kömür santrallerinin çevre etkilerini minimize kullanılan desülfürizasyon tesisleri

Enerji Çevre Maliyet İlişkisi.

Çevresel Etki değerlendirilmesi.

Enerji tasarrufunun, üretim, iletim, dağıtım ve tüketiminin her aşamasında çevreye katkısı.

Enerji planlaması ve bu planlamada çevrenin yeri.

Santrallerin ihale şekli ve elektrik enerji kaynağı seçimi arasındaki ilişki.

'Ticari olmayan'

adı altında tanımlanan enerji kaynakları ve alternatif kaynak olarak gösterilen bu kaynakların gerçekten, ticari olup olmadığı.

Enerjinin Özelleştirilmesinin irdelenmesi ve Enerji-Çevre ilişkisine etkileri (Dünyada ve Türkiye'de)

Yukarıdaki çerçeve kapsamında ya da enerji ve çevreye ilişkin olmak üzere, varsa, bizim göremediğimiz konularda değerli görüşlerinizi bekler, saygılar sunarız.

PROF. DR. VURAL AYGEN'I KAYBETTİK



**Prof.Jr.
DURANLEBLEBİCİ,
sınıf arkadaşı
AYGEN'I
ELEKTRİK
MÜHENDİSLİĞİ
DERGİSine
anlattı.**

İ.T.Ü. Elektrik Elektronik Fakültesi öğretim üyelerinden Prof.Dr. Ömer Vural Aygen'i 20 Eylül 1990 perşembe günü kaybettik.

Vural Aygen, 1934 yılında Daday-Kastamonu'da doğmuş. Kastamonu Lisesinden mezun olduktan sonra 1983 yılında girdiği İ.T.Ü. Elektrik Fakültesi'nin Kuvvetli Akım Kolu'ndan 1958'de "Yüksek Mühendis" ünvanı ile mezun oldu. Meslek hayatına mezun olduğu fakültenin Enerji Nakli Kürsüsü'nde asistan olarak başlayan Vural Aygen 1970 yılında doktorasını verdi ve 1979 da doçent oldu. Vefat ettiğinde aynı fakültenin Elektrik Mühendisliği Bölümü Elektrik Tesisleri Anabilim Dalı'nda profesör olarak görev yapmakta idi.

Profesör Aygen İ.T.Ü. de uzun yıllar Enerji İletim Hatları ve Enerji İletim

Sistemleri derslerini büyük bir vukufu vererek çok sayıda mühendisin bu alanda sağlam bir formasyonla yetişmelerini sağladı. Ayrıca İ.T.Ü. Sakarya Mühendislik Fakültesi'nde, İ.T.Ü. Makine Fakültesinde ve Yıldız Üniversitesi Mühendislik Fakültesi'nde dersler verdi. Yönetiminde tamamlanan bir doktora tezi, çok sayıda yüksek lisans tezi ve bitirme ödevi ile öğrencilerinin enerji nakli alanında özgün araştırmalar ve değerli uygulama çalışmaları yapmalarına önderlik etti.

Vural Aygen'in meslek hayatında en önemli özelliği, görevine bağlılığı ve titizliği idi. Sakin ve sevecen kişiliği ile meslektaşlarının ve öğrencilerinin içten sevgisini ve saygısını kazanmıştı. Kendisini tanımış olanlar onu hep bu özellikleri ile hatırlayacaklar ve sevgi ile anacaklardır."

**AİLESİNE, YAKINLARINA VE DOSTLARINA
BAŞSAĞLIĞI DİLİYORUZ.**

**TMMOB ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI
ELEKTRİK MÜHENDİSLİĞİ DERGİSİ**



EMO ANKARA ŞUBESİ

"KÖRFEZ KRİZİ VE İSTENMEYEN SAVAŞ" KONULU TOPLANTI DÜZENLEDİ

— Elektrik Mühendisleri Odası Ankara Şubesi'ne bağlı olarak çalışan Eğitim Komisyonu'nun, tüm üyelerinin katılımına açık olarak düzenlediği "Körfez Krizi ve İstenmeyen Savaş" konulu toplantı 4 Ekim 1990 tarihinde Şube Lokali'nde yapıldı.

Komisyon üyelerinin konunun değişik boyutlarını ortaya koyan birer sunuş yaptıkları toplantıda, katılan üyeler de söz alarak Körfez krizi ile ABD emperyalizmi arasındaki ilişkiye dikkat çektiler.

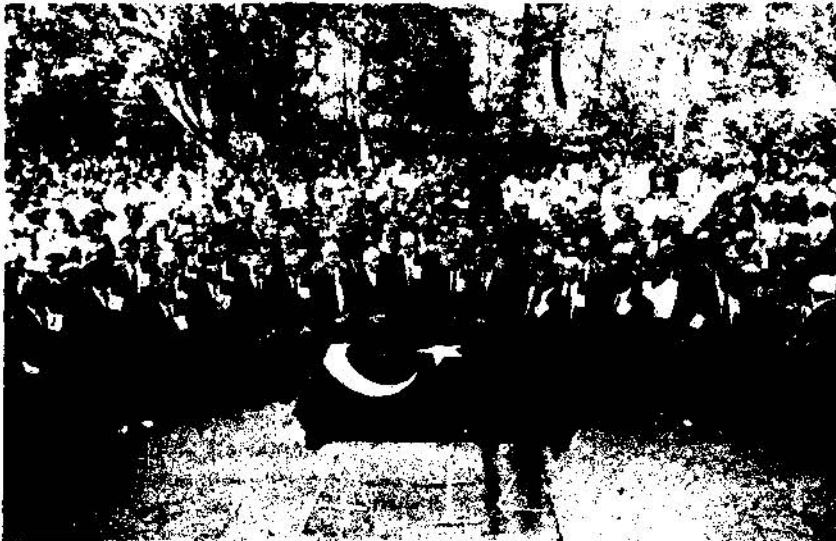
Savaş ortamına Türkiye'nin çekilmek istenmesi ve bunun ülkemize getireceği sorunlarını da vurgulayan konuşmacılar, özellikle mühendislerin savaşa niçin karşı olmaları gerektiği üzerinde durarak, iktidarın, ülkemizi ABD'nin çıkarlarına alet etme girişimlerine karşı demokratik kitle örgütlerinin halkı uyarma görevi ve sorumlulukları olduğunu belirttiler.

Toplantıda son olarak, bu konuda duyarlılık yaratmak amacıyla Elektrik Mühendisleri Odası'nın öncülüğünde yapılabilecek etkinlikler önerildi.

"LAİKLİK DÜŞMANLARI İLE MÜCADELE EDİLMELİ"

MESLEK ÖRGÜTLERİ, BAHRIYE ÜÇOK CİNAYETİNİN ARDINDAN ORTAK BASIN AÇIKLAMASI YAPTILAR

*Türkiye Barolar Birliği,
Türk Mühendis ve
Mimar Odaları Birliği,
Türk Tabipler Birliği,
Türk Eczacılar Birliği,
Türk Veteriner Hekimleri
Birliği ve
Türk Diş Hekimleri Birliği
Başkanları Ankara'da
ortak bir toplantı yaparak
terör, demokrasi ve laiklik
konusunda
görüşlerini kamuoyuna
duyurdular.*



Çetin EMEÇ ve Muammer AKSOY cinayetlerinden sonra BAHRIYE ÜÇOK cinayetinin işleniş biçimine dikkat çekilen açıklamada "Cinayetlerin biçimi, işleniş zamanı, seçilen kurbanlar, toplumda anlamsız bir hesaplaşmadan çok tek elden, tek kafadan, tek merkezden yönlendirilmiş kuşkusunu giderek güçlendiriyor." denilerek saldırıların asıl hedefinin laik cumhuriyet olduğu vurgulandı. Açıklamada özetle şu görüşlere yer verildi: "Cumhuriyeti oluşturan devrimlerin ve Atatürk ilkelerinin temel unsuru laikliktir. Laikliği dar anlamda "Din ve devlet işlerinin ayrılığı" şeklinde tanımlayıp yorumlamak yanlıştır. Laiklik, dini, toplum yaşamını düzenleyen yönlerinden, bir güç mihrakı olmaktan çıkarmış, din sömürüsüne sön vermiş, dini kişi vicdanının korumasına almıştır. Laiklik, teokratik devlet düzeninden demokratik hukuk devletine geçişin simgesidir, şeriat devletini bırakıp çağdaş devlet yaratmanın

temel taşıdır, bir uygarlık özgürlük ve çağdaşlık ilkesidir. Neyazık ki cumhuriyetin temeli olan bu ilke, günümüz Türkiye'sinde ilk ve orta öğretimde zorunlu din dersleri okutulurken, üniversitelerimizde kıyafet serbestliği adı altında çağdaşlığa ters düşen giysilere olur verilerek, devlet daireleri ve diğer kamu kuruluşlarında dinci kadrolar oluşturulup mescitler açılarak buralarda zorunlu ve toplu cuma namazları kaldırılarak din sömürüsü yapıp dinsel baskılar kurularak alabildiğine hırpalanmakta hatta yok edilmek istenmektedir. Aslında yok edilmek istenen demokratik laik, çağdaş Türkiye Cumhuriyetidir. Devlet, terör ve cinayetler karşısında vatandaşını koruyamaz duruma düşürülmüş, insanlar yığılılığa itilmiş, toplumu çağdaşıktan uzaklaştırıp şeriat düzenine sokma, tekrar ümmet yapma gayretleri hızlanmıştır.

Devletin görevini yapamayışı, yetkililerin sorumluluktan uzak vurdumduymaz tutumları bizlerin demokratik laik cumhuriyete sahip çıkma görevimizi ötelemesini, aksine daha da bilinçlendirir, güçlendirir. Teröristler, laiklik ve demokrasi düşmanları, öncelikle meslek kuruluşlarımızı ve mensuplarımızı, Atatürk devrimlerinin ve rejimin sahibi ve bekçisi Türk gençliğini, aydınları, Türk işçisini, memurlarını, demokrasi ve laiklik uğruna şehitler vermiş bilinçli Türk basınını aşamayacaklardır; güçleri laikliğin topluma açtığı uygar, çağdaş, insana ve dine saygılı kapılarını kapatmaya yetmeyecektir.

Sorumlular da artık sadece vatandaş gibi olayları kınayabilir ve seyirci kal-

mayı bir kenara bırakıp demokratik laik cumhuriyete sahip çıkmalıdır. Yoksa çok kıymetli zaman geçmektedir; laik çağdaş ülkemiz sonu gelmeyecek iç çatışmaların kucağına itilmek üzeredir.

Biz, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, demokratik laik ve

çoğulcu demokrasiden, özgür düşünceden, sosyal hukuk devletinden, ulusal barış ve çıkarlarımızdan yana olan tüm insanları ve halkımızı görevlerini yapmaya, uyanık olmaya; Türkiye Büyük Millet Meclisi'ni, hükümeti, laiklik düşmanları ile mücadelede ödünsüz ve kararlı olmaya çağırıyoruz."

TÜMDEVRE TASARIMI TEKNOLOJİ SEMİNERİ

16 Kasım 1990, Cuma

TAEAGE Tümdevre Tasarım Merkezi, ODTÜ/Ankara
Seminer. IEEE-Türkiye bölümü tarafından desteklenmektedir.

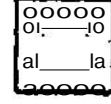


TÜBİTAK

O. D. T. O.



THE INSTITUTE OF
ELECTRICAL AND
ELECTRONICS
ENGINEERING



TUTAM

Amaç: Özel Amaçlı Tümdevre tasarım metodlarını tanıtmak ve bilgisayar yazılımları kullanarak uygulamalı örnekler vermek.

Konu: Özel Amaçlı Tümdevrelere (Entegre devreler), klasik baskı devreler üzerine tek tek elemanlarla yapılan devrelerle aynı işi çok daha küçük alanda, daha az güç kullanarak, daha güvenilir bir şekilde ve devrenin tasarım gizliliğini sağlayarak yapabilmektedir. Türkiye'de özel amaçlı tümdevreleri üretecek tesisler olmamasına rağmen, bu devreleri yurt dışındaki fabrikalarda üretmek mümkündür, özel Amaçlı Tümdevre üretiminin ilk ve en önemli kısmı olan tasarım ve simülasyonlar bugün artık Türkiye'de yapılabilmektedir.

ODTÜ kampusu içinde bulunan TÜBİTAK Ankara Elektronik Araştırma ve Geliştirme Enstitüsü'nde (TAEAGE) 1988 yılında "NATO Science for Stability" programı çerçevesinde desteklenen bir proje ile kurulan Tümdevre Tasarım Merkezi sahip olduğu Apollo İş İstasyonları ve Silvar-Lisco ile Gen Rad firmalarına ait CAD yazılımlarıyla 1989'da ilk Özel Amaçlı Tümdevre tasarımlarını yapmış ve tasarlanan devreler Avrupa'daki Silikon fabrikalarında üretilmiştir. Bugüne kadar 'Semi Custom' ve 'Full Custom' CMOS sayısal devrelerden çeşitli Türk firmaları için dört adet tümdevrenin tasarımı tamamlanarak üretilmiştir. Tümdevre Tasarım Merkezi Türk Elektronik Endüstrisinin bu konudaki isteklerini karşılamaya hazırdır.

Seminer Programı:

9:15-9:30 Açılış
Prof. Dr. Hasan Güran (TAEAGE MÖdOrO)

9:30-10:30 CMOS VLSI Tümdevrelere Giriş
Doç. Dr. Murat Aşkar (ODTÜ)

10:30-10:45 Ara

10:45-11:45 Sayısal Tümdevre Tasarım Metodları: Teorik ve Uygulamalı
Prof. Dr. Abdullah Atalar (Bilkente Ün.)

11:45-13:30

13:30-14:00

14:00-14:30

14:30-14:45

14:45-15:15

15:15-15:45

15:45-16:00

16:00-17:00

Öğle Yemeği

Bilgisayar Yazılımları ile Tümdevre tasarımı:
Dere şeması girişi ve simülasyon *Müh. Meltem Köseoğlu (TAEAGE)*

Bilgisayar yazılımları ile Tümdevre tasarımı:
Yerleşim Planı çıkarımı
Müh. İlham Torunoğlu (TAEAGE)

Ara

örnekler ve Uygulamalar-1

Y. Müh. Gökhan Köseoğlu (TAEAGE)

Örnekler ve Uygulamalar-2

Y. Müh. I. Enis Ungan (TAEAGE)

Ara

Tartışma

Seminer Tarihi: 16 Kasım 1990, Cuma

Yer: Elektrik Elektronik Mühendisliği, D-231 Sevim Tan Anfisi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.

Katılım Ücreti: 50,000TL (Öğle yemeği ve kurs notları dahil)
Seminer IEEE-Turkey üyelerine parasızdır. Katılımcılardan 9 Kasım 1990 Cuma gününe kadar banka dekontuyla birlikte ilişikteki formu göndermeleri gerekmektedir.

Banka Hesabı: Vakıflar Bankası Ankara Emek Şubesi
40026 No'lu hesap.

Seminer ile ilgili ayrıntılı bilgi almak için;
TAEAGE Tümdevre Tasarım Merkezi'nden Y. Müh. Gökhan Köseoğlu'nu arayınız.

Tel: (4) 222 05 06-(4) 222 09 25

Fax: (4) 212 44 58

8. ULUSAL BİLİŞİM KURULTAYI ANKARA'DA YAPILDI

KURULTAYIN DÖRT AYRI OTURUMUNDA 16 BİLDİRİ SUNULDU

- Türkiye Bilişim Derneği (TBD) 8. Ulusal Bilişim Kurultayı 27-29 Eylül tarihlerinde Ankara'da yapıldı.

Karayolları Genel Müdürlüğü Konferans Salonu'nda gerçekleştirilen kurultayda, kuramsal ve uygulamalı alanlarda bilgi-işlem dünyasının ve enformasyon sektörünün sorunlarına ilişkin çalışmaların aktarıldığı 16 bildiri sunuldu.

Bilgi Yılı ilan edilen 1990'da özellikle ulusal yazılım endüstrisinin sorunları ve geleceğinin tartışıldığı kurultayın açılış konuşmalarını Kurultay Yürütme Kurulu Başkanı Nezih Kuleyin ve TBD adına Yönetim Kurulu Başkanı Ersin Töreci yaptı.

açıkoturum ve bildirimler

Prof.Dr. Bozkurt Güvenç'in "Bilgi, Bilim ve Bilişim" başlıklı açılış bildiri-

sinden sonra açık oturumlara geçilen kurultayda konuşmacılar, oturum konuları ve bildiri başlıkları şunlardı:

**BİLİŞİM İNSANGÜCÜNÜN
KARŞILANMASINA İLİŞKİN
SORUNLAR (AÇIKOTURUM)-**
(Vural ATABAY-HDTM Ekonomik Araştırma ve Değerlendirme Genel



Bilgi, **Bilim** ve Bilişim

**Hacettepe Üniversitesi Antropoloji Bölümü
Başkanı Prof. Dr. Bozkurt GÜVENÇ'in
fLulusalBilifim Kurultayı açılış bildirisini
tam metin olarak yayınlıyoruz.**

Sekizinci Kurultayınızda üçüncü konuşmamı yapıyorum. Onur verici güven ve görevden dolayı Yürütme Kurulu'na teşekkür ederim. Katılanları saygıyla selamlıyorum.

İlk konuşmamda, Basın-yayın alanındaki iki yüz yıllık gecikmemizden; ikincisinden ise, eğitim teknolojisindeki geri kalmışlığımızdan, önceliklerimizden söz etmiştim. Bu kez-, bilgi konusunda bir açılış yapmayı kabul ederken, konunun boyutlarını ve güçlüklerini yeterince görememiş ve bilememişim. Bazı kavramsal güçlükleri aşabilmek için, bilgi, bilim ve bilişim ilişkileri üzerinde duracağım. Bildirimim ana fikrini şöyle özetleyebilirim:

Her bilimsel veri (*bilgi*) *bilgi-öv* de, her bilgi, bilimsel bilgi olmayabilir. Bilişim toplumunun temel sorunları, bu tek yönlü ilişkideki simetrisizlikten kaynaklanıyor olabilir. Bilişim çağının bilgileri, yanlı, yanlış ve yanıltıcı olabilir.

Bilgi, bir iş, konu ve olgu üzerinde bilinenlerin tümüdür. Eğer

hangi iş, konu ve olgu üzerinde durulduğu, durulacağı belli değilse, herşeyler hakkında neler söyleyebiliriz? Söyleyeceğimizi 20-30 dakikaya nasıl sığdırabiliriz?

İnsanı öteki canlılardan ayıran doğası, "*homo sapiens sapiens*" yani bildiklerini sorgulayan varlık olabilmesidir. Öylesine evrensel bir nitelik ki, her dil-kültür dizgesinde binler ve binlerce söz ve deyim bulunur *bilgi ve bilmek* üzerine. TDK *sözlüğünde* yüzlerce sözcük, Aksoy'un deyimler derlemesinde yüzlerce atasözü bulunuyor.

İnsanoğlu'nun imgeler, simgeler ve çeşitli diller aracılığı ile kavrayabildiği olgu, gerçek, yapı ve işlerin tümüne birden "bilgi" adı veriliyor. Bilgi'nin tarihi, kuramı, sosyolojisi, felsefesi, metafiziği, mantığı, estetiği hatta eleştirisi yapılıyor. Her dünya görüşü, belli bir bilgi birikimi üzerine kurulduğu gibi, her felsefe akımı veya okulunun, olup bitenleri nasıl bildiğimiz, bilebileceğimiz, herşeyleri gerçekten bilip bilemediğimiz, bildiklerimizin gerçeklik ve güvenilirliğinden nasıl emin olabileceğimiz soruları üzerine kumlu olduğu söylenebilir. Öyle ki, bilgilerimiz karşısında bir *bilgi* sorunumuz da var. Pozitivistte!r! gözlem, deney, varsayım ve irdeleme yöntemiyle, dünya gerçeklerinin bilinebileceğini kabul ederisan; Agnostikler, bilgi Ve bilmekle ilgili varsayımlarımıza tümünden karşı çıkarlar; hatta herhangi bir şeyi

Md. Yrd.) (Bülent GÖNÇ-Koç Unisys Genel Md.), (Prof.Dr. Ali SAATÇİ-H.Ü BMM Bölüm Başkanı), (Caner ÖNER-T.C. Ziraat Bankası Gen. Md. Yrd.), (Mustafa ÖZTÜRK-BİLTEK Gen. Md.), (Miray TEKEL-İOĞLU-IBM Türk Ltd. Şti. Gen.Md.)

BİLGİSAYAR DESTEKLİ TASARIM-(Y.Doç.Dr. Seyit GÜLER-E.Ü.Bilgisayar Müh.Bl. Akıllı Bilgisayar Destekli Tasarım"), (Varol AKMAN-Sibel ADALI-Bilkent Ü. Bilgis. ve Enf. Müh. Bl.'Bilgisayar destekli tasarım için kuramsal çerçeve"), (O.İŞIKLI-F. BÜYÜKÖKTEN-U.HALICI-E.HALICI-Halıcı Bilgi İşlem Ltd.Şti." EGS: Etkileşimli Grafik sistemi"),(Semra TUNALI-Emrah ORHUN-Dokuz Eylül Ü. End. Müh. Bl. -E.Ü. Bilgis.Müh. Bl.-Üretim izlencemesi için kural dayanlı karar destek sistemi")

BİLGİSAYAR EĞİTİMİ-(Bircan ŞİMŞEK-BİLTEK Yazılım Grubu, H. Altay GÜVENİR-Bilkent Ü. "Programlama dilleri öğretimi için akıllı bir BOE yazılım"), (HülyaYAVUZ-Metin KÖKSAL-IBM BDE Araşt. Geliştir-

me Merkezi" BDE'nin başarıya ulaşmasını etkileyen faktörler"), (Ahmet KAŞLI-Emrah ORHUN-E.Ü. Bilgisi. Müh. Bl. "Bilgisayar destekli öğretim izlencelerinin geliştirilmesi"), (Birgül EKELİ, Berkal BAYKAL, Emrah ORHUN-E.Ü. Bilgis. Müh. "Hyper-text ve öğrenme"),

UYGULAMALAR-(Hakan UYSAL, Çağatay ASLAN, Özer M. SAGER, Murat İLİMAN-Ortaş A.Ş" Merkez Bakım ünitesi uygulaması"), (Doç, Dr. Erden BAŞER, Arş.Gör. Hakan GÖKMEN, Doç Dr. Orhan TERZİ-OĞLU-E.Ü. Bilgis. Müh. Bl. "Genetik hastalıkların teşhisinde yardımcı olacak bir görüntü işleme sisteminin tanıtımı ve gerçekleştirimi"), O.İŞIKLI, F.BÜYÜKÖKTEN, U.HALICI, E. HALICI-Halıcı Bilgi İşlem Ltd.-Şti.'Veritabanı sistemlerinde resim uygulamalarının saklanabilmesi ve bir uygulama olarak Halbase"), (Nejat SAROS-Em. Gen.Md. Bilgi İşlem Daire Bşk.'Parmakizi ve eşgal tespit sistemlerinde bilgisayar kullanma")



BİLGİ İŞLEM MERKEZLERİNDE VERİMLİLİK-(Atilla ÖZGİT-Ömer ANKAĞAN-ODTÜ Bilgi İşlem Daire Başkanlığı "Büyükboy bilgisayar sistemleri seçimindeki denekizi'nin önemi"), (.Ali ARİFOĞLU ODTÜ Bilgis. Müh.Bl. "Nitelikli Bilgi sistemleri geliştirme üzerine yöntemler"),(Aliye ÖZCAN-Yalçın ESKİTÖRps T.C. Başbakanlık BİB "Standartlaşmanın önemi Başbakanlık BİB. standartlaşmaya yönelik çalışmalar"), (Mustafa ÖZDENİZ-NETAŞ A.Ş. "Bilgi işlem sistemi muhasebesi").

doğru-dürüst bilemeyeceğimizi, bildiklerimizden asla emin olmayacağımız görüşünü savunurlar. "Bildiğim tek şey varsa hiçbir şey bilmediğimdir" diyen filozofları anımsayalım. Kişiyi, kendimiz gibi bildiğimiz gözlemi yapılmışsa da kendimizi nasıl bilebileceğimizin yolu-yordamı hâlâ açıklanmamıştır. Bu yüzden, "*Kendini B/«nek bütün dini, ahlaki öğretilerin en yüce erdemi sayılmıştır. İslamın altıncı şartı "haddini* yerini, sırasını, sınırlarını, yani "kendini bilmektir, "Sen seni bil sen seni, yoksa bildirirler haddini..." sözü buradan desteklenir. Bu deyimdeki *bildirme*, öğretmek anlamında kullanılmıştır. Ozan Yunus, yolunu yordamını açıklamadan, "ilim kendün bilmektir", diyor. Cehaletin bir adı da "kendini bilmezlik" değil midir? Bireysel ve toplumsal düzeylerde?*

Bilgi sorunu, dil-dilek, öz-özlem, düş-düşlem, bilim-bilmek kavramlarıyla çok yakından ilgilidir. Güzel ve kıvrak Türkçemiz, zengin fiil çekimlerine, 6/Amek ve 4/eme-mek türlerini de kazandırmıştır. Bilmek fiilinin *bile-bilmek, Bile-bileme-mek* biçimlerini bile kullanabiliriz. Bu cümlede kullandığımız *bile* sözcüğü, *dahi* anlamında bir pekiştirici ve güçlendiricidir. Kurultayınızda benim bile konuşmam, yerine göre iyi de kötü de değerlendirilebilir. Bilen kişiye bağlı bir yorum. Yapıp etmek, görmek, düşünmek fillerimizin, yapabilmek, *görebilmek*, düşünebilmek biçimleri belli bir işi, göreni, yapma yeteneğimizi, başarıma etkimizi, yetkinliğimizi gösterir. Kuvvet, güç, yetki, yetkinlik ve yeterlik koşullarının *bil, bil-mek* ekleriyle dile getirilmesi, Türk dili ve mantığının, 1%-*bilmeye* verdiği yüce değeri yansıtır. İş yapmak için bilmek gerekiyor. İslami töremiz inanca yönelse de, dilimiz bilgi

ve bilmeye sanki öncelik tanıyor. Bilenle bilmeyen hiç bir olabilir mi? Öyleyse neleri nasıl bileceğiz, ne kadar ve doğru bildiğimizden nasıl emin olabileceğiz- Sanırım, düşünce ve bilim tarihinin en çetin sorusu budur, buradadır. Her tarihi çağ, bu soruyu sormuş, sorunu tanım-lâmiş, yeni baştan yanıtlamak gereğini duymuştur.

Kültür ve uygarlık tarihçilerine göre, insanoğlu bugünkü bilgi, biliş ve bilinç düzeyine belli evre ve aşamalardan geçerek gelebilmiştir. Pozitif felsefenin ilk sözcülerinden August Comte, ünlü toplum sınıflamasıyla ilgili olarak önerdiği *teoloji, metafizik ve pozitif* bilim evreleri (çağlar); kabaca, bilgi ve bildiklerimizin *mythos, ethos* ve *logos* aşamalarına tekabül etmektedir. Atalarımız, önce kendi yaşayıp anlattıkları söylene ve destanların bilgisine; sonra dünyayı ve insanları yaratan tanrı sözünü aktaran dini-ahiaki (*etnik*) bilgilere; en sonra da, insanın kendi yaşamındaki gözlemleriyle, deneyip yanılarak edindiği bilgilere göre algılayıp yorumlamışlardır dünyayı. Bilginin ilk kaynağı ve son durağı *logos* (akıl) olduğu için, bütün bilgi türlerinin ortak paydasında *logos* ve *loğ* bulunabilir.

Mythos'a loji eklenince mitoloji; ethos'a loji eklenince etholoji; theos'a loji eklenince teoloji, philos'a loji eklenince filoloji olur. Ancak, bu yapma sözcükler bu tür bilgilerimizin lojik yani bilimsel olduğunu kanıtlamaktan çok, sadece bilimsel (lojik) ölçüt ve yöntemlerle incelenip irdelenebileceğini gösterir. Aslında, mitolojik, etnolojik ve lojik bilgiler, kendi içlerinde ne denli tutarlı ve mantıklı olsalar da, birbirleriyle uzlaşık ve bağdaşık değildirlir.

Bu tür bilgilerin kaynakları, oluşum süreçleri, değerlendirme ölçütleri son derece farklı/karşıt olabilir. Mitolojik bilgi gücünü/ geçerliğini halkın ortak sözünden; etik veya etholojik bilgi gücünü halkların inancından, 'lojik (bilimsel) bilgi ise, güvenilirliğini, sorgulama ve sınamaya dayanıklı ve irdelenebilir oluşundan ve kendini yenileme gücünden alır.

Bilginin evrimi, **mythos'tan** logos'a doğru genel bir gelişme çizgisi izlemekle birlikte; yeni bilgi düzeylerine erişen toplumlar eski tür bilgilerden tümüyle arınmıyor. Söz gelişi, dünyamız bugün bilimsel bilgi çağına erişmiş görünmekle birlikte, bilim-öncesi çağların düşünce ve inanç öğelerinden kurtulmuş değiliz. Çünkü etik bilgi kendi mythos'larını, lojik (bilimsel) bilgi ise kendi mythos'larını ve etik değerlerini yaratmaya, daha öncekileri yaşatmaya devam etmektedir. Yaygın olarak, bilimsel bilginin kesin, şaşmaz ve yanılmaz olduğuna inanılır. Oysa bilimsel bilginin üstünlüğü ve gücü şüpheye ve irdelemeye yani eleştiriye açık olmasındadır.

Nice gelişmiş olsa da toplumun, nice iyi eğitim görmüş olsa da kişinin bilim-öncesi tortulardan kurtulduğu, bilimsel-bilgi düzeyine ulaştığı, o düzeyde rahat yaşadığı söylenebilir mi?

Değişik dozlarda/ oranlarda olmak üzere atalardan miras kalan mythos ve etik tortular varlığını, yaşamını sürdürmektedir. Gelecek çok da farklı görünmemektedir. Bilim ve bilginin üstünlüğü, ya da egemenliği böyle bir kurultayda yadsınmaz. Ancak, aklın/mantığın bulguladığı, deneyip sınavarak ortaya koyduğu, uyguladığı her tür bilgiyi her toplumda savunmak pek de kolay olmamaktadır.

Bilgi, hiç kuşkusuz önemli, değerli ve yaşamsaldır. Ama hangi tür bilgi? Hani ne demiş atalarımız türünden mythik bilgi mi; ne buyuruyor kutsal kitabımız türünden etik bilgi mi; yoksa okulda öğrendiklerimizi tümünden yanlışılayan bilimsel araştırmaların bilgisi mi? Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti ideolojisi, bilimi seçmişti ama en hakiki yol göstericinin hangi tür bilgi olduğu-tartışmalı değilse de-tartışılmaktadır. Bilimsel bilginin törelere ters düştüğü toplumlarda bilimi egemen kılmak kolay olmuyor. Zaman, sabır, emek istiyor. Bilimin bilgisayarları yarattığı, bilgisayarlarla bilim yapılan bir çağda, bilgisayarla üretilen, yayılan her bilgi bilimsel mi, güvenilir ve geçerli mi? Kanaatince, bilişim toplumlarının ve bilişim toplumu olmaya hazırlanan 2. ve 3. dünya ülkelerinin temel sorunu budur. Herkesin bilimsel araç ve gereçlerle bilgi üretebileceği bir toplumda, bilginin bilimselliğini kim(ler), hangi yetki ve etkiyle denetleyebilecektir?

Bilimsel bilginin kendi doğasından kaynaklanan başka yapısal sorunları da var. Kısaca "Doğa Tarihi" adı verilen gözlem, veri toplama, sınıflama, varsayımlama ve irdeme yoluyla genel kuram ve yasalara varma (tümevarım) yöntemi, bilim piramidinin matematikten ilahiyata uzanan katmanlı yapısını delip parçalamış, disiplinleri, ana, yan, alt ve üst dallara bölmüştür. Çağımızın son derece sınırlanmış ve giderek daralan uzmanlık alanında uzman çok şeyler öğrenen kişidir. Sayıları binlere ulaşan akademik disiplinlerde çalışan uzmanlar artık birbirlerinin dilini bile anlayamaz duruma düştüler. Birkaç disiplinin dilini hâlâ anlayabilen bilgelerin sayısı süratle azalıyor. Bilimsel bilginin yandaşları, mythic-ve ethic bilgilerin kusursuz bütünselliği, biçimsel işlerliği karşısında yetersiz ve güçsüz kalıyorlar. Daha yeniyi ve iyiyi üretmek amacıyla Dünya'yı bilgi dünyasının parçalarına ayıran bilim, dağıttığı kurguyu yeniden kuramıyor. Toplum bilimciler modernleşme, iktisatçılar kalkınma stratejilerinde, siyaset bilimciler enflasyonla savaşta; fizikçilerle kimyacılar soğuk füzyonla enerji konusunda anlaşmıyor. Bilimsel üretim

yaygınlaşıyor ama, bilişim ve toplumsal bilincimiz sandığımızca bilimsel bilgilere dayalı değil! İkiyüz elli yıllık bilim çağı, giderek bir enformasyon (Bildirişim) devrimine dönüşüyor-yüksek teknolojinin yardımıyla. Öğrenebileceğimizden, anlayıp uygulayabileceğimizden çok bilgi üretiyoruz. Uygun ve geçerli bilgiye ulaşmak, bilgiyi yerinde/zamanında kullanmak sorun oluyor.

İletişim teknolojisindeki gelişmelerle hızlanan bilişim devrimi, yepyeni bir dünya yaratıyor. Ulusal devletlerin, bireysel sorunlarımıza duyarsız, evrensel sorunlara karşı ise çaresiz kalacağı söyleniyor. XXI. yüzyıl'dan sık sık söz ediyoruz ama nasıl bir dünya olacağını kestiremiyoruz. Bugünlere nerelerden geldiğimizi bilen tarih, yarın ne yapacağımızı söyleyemiyor. Yakın geleceği kestiremiyoruz. Fütüroloji ve kurgubilim eserleri bizi olası olanaklar üzerinde düşündürüyor ama kimseye yön ve güven vermiyor; ne yapacağımızı bildirmiyor.

Bilgisayar ağlarına giren verilerin bilimselliğini (geçerlik ve güvenilirlik derecesini) denetlemediğimizden, bilişim sistemlerinden yayılan bilgilerden de emin olamıyoruz. Bilginin, bilgişlemeden geçmesi bilimselliği sağlamıyor. Bilişim devrimi, Endüstri devrimindeki yüzlerce yıllık gecikmeyi kapatmış gibi görünürken, teknolojiye geri kalmışlığımızı ortadan kaldırmıyor. Bilgisayar yazılımı ihracatına giren ülkemiz, demiryolu ve tramvay teknolojilerini ithal etmek zorunda.

Avrupa ülkeleri çok dilli, çok kültürlü ve çok uluslu bir birliğe yönelirken, küçülen dünyamızı aynı yönde etkileyebilecektir. Bu süreç içinde, bilişim toplumları kendi mythos ve ethoslarını yeniliyorlar. Bilişim çağına yetişmeye çalışan ülkeler ise, bilgi üretiminin veya bilginin kendisinden çok, çağın yarattığı mythoslardan ve ethic değerlerden etkilenmiş görünüyorlar **IBM-Fujitsu** hız yarışmasını bir futbol kupası gibi uzaktan izliyoruz-olaya katılmadan, sonuçtan etkileneneceğimizi bilerek!

Bilişim çağının mythosları ve ethic değerleri önünde, bilen ve bilge insanın sorunları nelerdir? İnsan, kendi yarattığı dünyanın efendisi kalabilecek mi, yoksa yeni düzenin kölesi mi olacak? Masasının üzerine son kuşaktan bir **PC** koymakla geleceğe yönelik güvence ve özgürlük sorunlarını çözümlenebilecek mi?

Bilişim Toplumu'nun üreteceği ve ithal edeceği yüksek teknolojiler, insanı gerçeğe, özgürlüğe yaklaştıracak mı? İçinde bulunduğumuz bilgi bolluğunun hangisi gerçek? Teknolojinin başdöndürücü gelişme sürecinde bu tür sorular soracak bilgelere belki ihtiyaç duyuluyor ama öncelik tanınıyor mu?

Çağdaş Batı uygarlığının dayandığı üç temel ilke şunlardır:

1. **Herşey (bilgi) den şüphe et**
 2. **İnsanca şeyler (Ne kadar karmaşık olsa da) insan olana yabancı olamaz.**
 3. **Gerçekler insanı özgürlüğe kavuştururlar.**
- Konuşmamı şu üç temel soruyla toparlamak istiyorum:
1. Bilişim toplumlarının ürettiği ve dünyaya yaydığı bilgilerden yeterince şüphe edemiyor muyuz?
 2. İnsanca sorunlara, insanca bir ilgi ve yakınlık duya-bil-fyor muyuz?
 3. Ürettiğimiz ve yararlandığımız bilgiler bizi daha özgür kıla-bil-fyor mu?

Bilişim toplumunun ve toplumumuzun güncel bilgi sorunlarını son açık oturumda daha ayrıntılı olarak ele alab/teççemizi umuyoruz.

Kurultayınıza başarılar dilerim.